

Alergická kontaktní dermatitida versus iritační kontaktní dermatitida

MUDr. Alena Stumpfová

Kožní oddělení Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem

Alergická kontaktní dermatitida a iritační kontaktní dermatitida, souhrnně označované jako kontaktní dermatitidy, jsou jedny z nejběžnějších diagnóz v dermatologických ambulancích. Jedná se o onemocnění vyvolaná vnějšími látkami, které se dostávají do kontaktu s kůží a odlišným mechanismem zde způsobují neinfekční záněty kůže. Přesto může být jejich klinický obraz velmi podobný a nerozeznatelný. Z hlediska profesionality jsou kontaktní dermatitidy nejčastějšími kožními chorobami z povolání. Úloha dermatologa je spojena nejen s odpovědností v diagnostice a léčbě onemocnění, ale i v průkazu styku se škodlivinou. Důsledná, někdy až detektivní práce při odběru anamnézy, sledování průběhu onemocnění a epikutánní testy jsou proto nedílnou součástí každého šetření těchto nemocí.

Klíčová slova: alergická kontaktní dermatitida, iritační kontaktní dermatitida, epikutánní testy.

Allergic contact dermatitis versus irritant contact dermatitis

Allergic contact dermatitis and irritant contact dermatitis, collectively referred to as contact dermatitis, are some of the most common diagnoses in dermatological outpatient clinics. These are diseases caused by external substances that come into contact with the skin and, by a different mechanism, cause non-infectious inflammation of the skin. Nevertheless, their clinical picture is very similar and indistinguishable. In terms of professionalism, contact dermatitis is the most common occupational skin disease. The role of the dermatologist is associated not only with responsibility in the diagnosis and treatment of the disease, but also in the identification of contact with the harmful substance. Rigorous, sometimes even detective work in taking a history, monitoring the course of the disease and epicutaneous tests are therefore an integral part of any investigation of these diseases.

Key words: allergic contact dermatitis, irritant contact dermatitis, epicutaneous tests.

ÚVOD

Dermatitida je neinfekční povrchový (dermoepidermální) zánět kůže vzniklý jako odpověď na exogenní či endogenní agens, jejichž povaha je různorodá – fyzikální, chemická či biologická (1). Faktory vzniku dermatitidy jsou alergické či iritativní povahy a mnohdy se kombinují (1, 2). Působením na osoby se změněnou reaktivitou kůže dochází ke vzniku klinického obrazu. Iritační kontaktní dermatitida (IKD) a alergická kontaktní dermatitida (AKD) se řadí do skupiny tzv. kontaktních dermatitid – dermatóz vyvolaných exogenními agens. Patří mezi nejběžnější kožní onemocnění, přítomny u dětí i dospělých. Jsou nejčastějšími chorobami z povolání. Dle jejich klinického obrazu mnohdy obtížné je od sebe rozlišit (3). Vyvolávající faktory působí dvěma rozdílnými typy mechanismů, které se mohou kombinovat – některé alergeny mohou mít iritační potenciál a naopak – některá iritancia mohou spouštět po určité době alergickou reakci. Výsledné klinické obrazy se překrývají nebo imitují jiná kožní onemocnění. Vlivem druhotné sensibilizace na původně látku iritabilního potenciálu se může v terénu IKD při opakované expozici vyvinout AKD. Naopak, iritačními vlivy (např. pocením, zapařením, prachem, chladem, drážděním oděvem či mytím) se udržuje AKD v aktivním stadiu, stejně tak při nevhodně zvoleném způsobu léčby a ošetřování. Stav, kdy vzniká v místě původního AKD sekundární alergie např. na aplikovaná externa nebo mikrobiální alergeny, se nazývá *superalergizace*. Nedochozí tak k remisi onemocnění, ačkoliv je kontakt s primárním alergenem již vyloučen (4). V tabulce č. 1 jsou uvedeny hlavní rozdíly mezi těmito dvěma klinickými jednotkami, podrobně rozvedené níže.

MUDr. Alena Stumpfová
Kožní oddělení Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem
alena.stumpfova@kzcr.eu

Cit. zkr: Dermatol. praxi. 2023;17(1):49-54
Článek přijat redakcí: 3. 2. 2023
Článek přijat k publikaci: 6. 3. 2023